

Comentariu la cauza LAWLESS Procedura: pozitia petitionarului in fata Curtii Conventia in Statele dualiste Abuzul de drepturi: Articolul 17
Interpretarea conventiei

Primul caz examinat de Curte

n. 1. Deoarece acesta este primul caz ajuns in fata Curtii, a fost necesar sa se rezolve numeroase intrebari de ordin procedural. Guvernul Irlandez a inaintat cateva obiectii preliminare si procedurale. Guvernul a afirmat, inter alia, ca Comisia si-a depasit puterile sale prin aducerea la cunostinta d-nului Lawless, in mod confidential, Raportul sau asupra cazului. In doua decizii separate (A-1 si A-2, nu in acesata Colectie) Curtea a examinat toate intrebarile si a respins toate obiectiile.

n. 2. Cu aceasta ocazie Curtea a trebuit sa-si elaboreze propriul sau «stil». Instantele de judecata in multe state continentale, respectand stilul traditional Francez decid printr-o singura fraza: «Curtea, avand in vedere ca ..., ca ..., ca ..., decide ...». Consideratiile formuleaza in mod succint motivele deciziei. Curtea isi pronunta decizia; cu exceptia unor cazuri, opiniile separate nu sunt permise. In traditia dreptului comun fiecare judecator scrie un discurs juridic asupra cazului dat si a regulilor de drept aplicate.

La elaborarea Conventiei, s-a ajuns la intelegerea ca in fiecare caz Curtea va emite o decizie cu majoritatea de voturi a judecatorilor ce au participat la examinarea cauzei. Dar – spre deosebire, de exemplu, de Curtea de Justitie a Comunitatilor Europene – fiecare judecator are dreptul de a-si expune opinia «separata» (Art. 51 alin. 2). Pentru a nu ocupa mult loc opiniile separate nu au fost incluse in aceasta Colectie.

Conventia nu stabileste niste reguli de stil pentru deciziile luate. Initial, Curtea Europeana pentru Drepturile Omului a respectat traditia Franceza. Curtea de Justitie a Comunitatilor Europene, initial, si-a construit cazurile in acelasi fel. Ulterior, in 1966, stilul Francez a fost exclus de catre Curtea de la Strasbourg (cazul Belgian Linguistic, A-5, nu in acesata Colectie) si de catre Curtea de Justitie a CE in 1979 – dar – parte a traditiei s-a pastrat pentru ca motivatia este mai scurta decat cea data de instantele de judecata Engleze.

Procedura: **pozitia petitionarului in fata Curtii**

n. 3. Comisia a cerut sa aduca observatiile petitionarului in fata Curtii. Aceasta a determinat aparitia unor intrebari de ordin procedural referitor la pozitia individului in fata Curtii. Conventia nu prevede aceeasi pozitie pentru individ si pentru Statul parat. Art. 44 prevede ca numai Comisia si Statele parate au dreptul de a aduce cauza spre examinarea Curtii. Versiunea Franceza a acestei prevederi este si mai stricta: «Seules les Hautes Parties Contractantes et la Commission ont qualité pour se présenter devant la Cour» (Numai Inaltele Parti Contractante si Comisia au dreptul de a se adresa Curtii). Initial, numai Statele erau considerate «parti» in procedurile in fata Curtii (Regula 1 (h) din cadrul Regulilor Curtii «A»). Numai odata cu intrarea in vigoare a Protocolului aditional No. 9 (octombrie 1994) persoanei fizice care a inaintat plangerea i se recunoaste calitatea de parte in fata Curtii (Regula 1 (i) din cadrul Regulilor Curtii «B»).

Desi pare straniu, Comisia nu este considerata «parte» in procedura in fata Curtii. Deci, Comisia nu se bucura de drepturile de care se bucura si «partile». Spre exemplu, Comisia nu are dreptul de a retrage cazul, chiar daca cazul a fost inaintat Curtii de catre comisie (decizia *Yağiz* din 7 august 1996, par. 6, nu in aceasta *Colectie*).

n. 4. In cazul *Lawless* Curtea a stabilit ca Conventia nu acorda persoanei fizice *locus standi* in fata sa: «petitionarul nu are dreptul de a inainta un caz Curtii, sa apara in fata Curtii sau sa faca prezentari printr-un reprezentant numit de el», desi Curtea a recunoscut ca persoana fizica este «direct implicata» (A-1, pag. 14; in *De Becker*, A-4, par. 4; *Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen*, A-23, par. 47; *Artico*, A-37, par. 30, nu in aceasta *Colectie*). Pentru o parere traditionala referitor la pozitia petitionarului, vezi opinia separata a Judecatorului Maridakis la prima decizie, A-1, p. 18.

n. 5. In acelasi timp, totusi, nu era de dorit ca petitionarul sa fie dissociat completamente de procedurile in fata Curtii – mai ales daca Statul parat avea posibilitatea de a se apara si avea dreptul de a aduce probe si argumente noi. In cazul *Lawless* Curtea a fost de acord ca «era in interesele administrarii corecte a justitiei» ca petitionarul sa poata sa-si exprime liber parerea. Impotriva aceste pareri Curtea a stabilit ca Comisia in prezentarile sale orale si scrise «are dreptul, chiar daca nu este de acord, sa aduca la cunostinta Curtii parerile si afirmatiile petitionarului, cu scopul de a stabili mai clar faptele cauzei» (A-1, p. 16). De asemenea, Curtea a stabilit ca Comisia «are dreptul de a invita petitionarul sa

stabileasca o persoana care va raspunde din numele sau la intrebarile Delegatilor Comisiei» (A-2, p. 24).

n. 6. In *Lawless* Comisia s-a folosit de acesata posibilitate si a adus la cunostinta Curtii parerile petitionerului (vezi, de exemplu, *The Law*, par. 16, 16, 32 si 44). Totusi, dar aceasta punea Comisia intr-o situatie dificila, in special, in cazurile in care opinia Comisiei este diferita de cea a petitionerului. De aceea, Comisia ar putea fi considerata un agent al petitionerului. Aceasta ar impiedica Comisia in exercitarea functiei sale de acordare a ajutorului Curtii intr-un mod impartial si obiectiv, ca un *amicus curiae* sau Avocat General. Pentru petitioner situatia, de asemenea, nu era satisfacatoare, pentru ca prezentarea afirmatiilor sale in fata Curtii depindea in intregime de vointa Comisiei.

n. 7. Totusi, situatia petitionerului a fost, intr-o mare parte, imbunatatita. In 1970 Delegatul Comisiei a fost asistat de un avocat care a reprezentat interesele petitionerului in fata Comisiei. Reprezentantul a fost in drept sa se adreseze in mod direct Curtii; desi, in mod formal, era asistenta a Delegatului Comisiei, ea avea dreptul de a exprima parerile petitionerului si de a aduce critici asupra pozitiei Comisiei (*De Wilde, Ooms & Versyp* ('*Vagrancy*' cases), A-12, par. 10, nu in aceasta *Colectie*). In 1982 regulile de procedura a Curtii au fost amendate, petitionerul obtinand dreptul de a lua parte la dezbateri independent de Comisie. Curtea considera prezenta petitionerului in sedinta foarte importanta (*Lingens*, A-103, par. 54, nu in aceasta *Colectie*). In fata Curtii el va fi, in mod normal, reprezentat de un avocat. In unele cazuri avocatul poate inceta sa reprezinte interesele petitionerului, dar aceasta nu va influenta desfasurarea procedurilor in fata Curtii (vezi decizia *Boughanemi* din 24 aprilie 1996, nu in aceasta *Colectie*).

Presedintele poate acorda petitionerului dreptul de a se reprezenta singur (Regula 30 din cadrul Regulilor Curtii). Anume asa s-a procedat in *Klass, Van der Mussele* si *Niemietz*, cand petitionarii erau avocati (A-28, *infra*; A-70; *infra*; A-251-B, *infra*).

In practica organele Conventiei au creat o procedura aproape de cea in care domita principiul contradictorialitatii; inegalitatea dintre petitioner si Statul parat a fost, intr-o mare masura, redusa. Totusi, sistemul Conventiei nu s-a schimbat esential pana la 1 octombrie 1994, odata cu intrarea in vigoare a Protocolului No. 9, care permite persoanei fizice sa inainteze o actiune Curtii, desi in unele conditii foarte stricte. Odata cu fuzionarea Curtii cu Comisia (Protocolul No. 11), petitionerul va avea acces si se va prezenta in fata unei noi Curti. Toate Protocelele au fost incluse in Anexa I.

n. 8. Functia Comisiei este de a constata faptele (Art. 28). Totusi, Curtea poate decide sa asculte martorii, expertii si alte persoane (vezi Regula 42 din cadrul Regulilor Curtii «A»; Regula 44 «B»). Totusi, Curtea, in cazul *Stocké* a stabilit ca va exercita drepturile in acest domeniu numai in circumstante exceptionale (A-199, par. 53, nu in aceasta *Colectie*). Referitor la acest aspect al relatiei intre Comisie si Curte *Cruz Varas* (A-201, n. 21, *infra*).

Conventia in Statele dualiste

n. 9. Unul din aspectele faptelor cazului *Lawless* merita o atentie deosebita. In apelul sau inaintat Curtii Supreme Irlandeze d-nul *Lawless* a invocat prevederile Conventiei fara succes. Parlamentul nu a incorporat Conventia in dreptul intern al Irlandei si, de aceea, Curtea Suprema «nu putea aplica prevederile Conventiei daca ea prevede alte drepturi sau drepturi suplimentare celor garantate de legislatia Irlandeza municipala» (*Faptele*, par. 25). Irlanda are un asa-numit sistem *dualist* (adica, obligatiile asumate de Stat pe plan international nu devin, in mod automat, parte a legislatiei interne); ca si alte State dualiste (inclusiv Marea Britanie si unele State Scandinave) Irlanda nu a incorporat prevederile Conventiei in legislatia sa municipala. In aceste tari Conventia nu apartine dreptului intern si, de aceea, nu poate fi aplicata de instantele de judecata.

n. 10. Evident, situatia dualista nu este favorabila pentru persoana care doreste sa invoce drepturile sale garantate prin Conventie. Daca legislatia municipala nu contine garantii echivalente persoana este nevoita sa se adreseze organelor de la Strasbourg. De asemenea, sistemul dualist nu este benefic nici pentru Stat, pentru ca instantele de judecata interne nu pot preveni incalcarea obligatiilor internationale si, ca rezultat, raspunderea Statului.

Totusi, organele de la Strasbourg nu au declarat niciodata ca Partile contractante au obligatia de a incorpora Conventia in legislatia interna. In cazul *Swedish Engine Drivers' Union* Curtea a stabilit ca «nici Art. 13 al Conventiei si nici Conventia, in general, nu stabileste un mod de implementare efectiva a prevederilor Conventiei in cadrul dreptului intern» (A-20, par. 50, nu in aceasta *Colectie*; vezi, de asemenea, *Silver*, A-61, par. 113 si *McCann*, A-324, par. 153, nu in aceasta *Colectie*; dar vezi si decizia *Ahmet Sadik* din 15 noiembrie 1996, par. 31 si n. 25-28, *infra*). Scurt timp dupa aceasta Curtea a mentionat ca «persoanele ce au elaborat Conventia, de asemenea, au avut scopul de a clarifica ca drepturile si libertatile prevazute in Sectiunea I vor fi asigurate oricarei persoane ca se afla sub jurisdicia Statelor Contractante [...]. Aceasta

intentie isi vede o reflectare in cazul in care prevederile Conventiei au fost incorporate in legislatia nationala» (*Irlanda vs. Marea Britanie*, A-25, par. 239, nu in aceasta *Colectie*).

Abuzul de drepturi: Articolul 17

n. 11. Guvernul Irlandez a mentionat, in primul rand, ca d-nul Lawless a fost implicat in activitatile IRA, organizatie interzisa din cauza activitatilor sale teroriste. Referindu-se la Art. 17 al Conventiei, Guvernul a afirmat ca Lawless «nu mai are dreptul de a invoca (...) orice Articol al Conventiei» (par. 5). Aceasta afirmatie, care il facea pe Lawless **un om in afara legii – nomen est omen** - in mod evident, a fost respinsa de catre Curte. Ea a dat Art. 17 o interpretare restransa: aceasta prevedere interzice persoanei exercitarea unui drept pentru a infaptui actiuni menite sa distruga drepturile si libertatile altora (par. 7). **Un exemplu evident ar fi abuzul de dreptul la libertatea expresiei pentru a propaga ura rasiala – de fapt**, Art. 17 a fost aplicat de catre Comisie anume intr-o asemenea situatie (*Glimmerveen*, Appl. No. 8348/78, descris in *Jersild*, A-298, n. 9-10, *infra*).

n. 12. In unele cazuri apare intrebarea daca comportamentul persoanei poate determina limitarea drepturilor sale. In cazul lui *Van der Tang* Guvernul Spaniol a afirmat ca petitionerul, care a evadat in pofida conditiilor eliberarii provizorii, nu are dreptul de a inainta o actiune impotriva Statului a carui legi le-a incalcat. Ei s-au referit la *doctrina «mainilor curate»* raspandita in dreptul international, conform careia responsabilitatea Statului nu survine in cazul in care petitionerul a incalcat si el legislatia, internationala sau interna (*ex delicto non oritur actio*).

Petitionerul si-a asumat obligatia de a nu fugi, in fata autoritatilor nationale si in fata Comisiei, odata cu inaintarea plangerii. Totusi, el a fugit si nu s-a prezentat in judecata. Guvernul afirma ca lipsa «mainilor curate» il lipseste de dreptul de a inainta o asemenea actiune.

Curtea a afirmat ca «**pretinsa incalcare a Conventiei de catre autoritatile Spaniole a avut loc inainte de evadarea d-nului Van der Tang**. In timp ce el se afla sub jurisdicția Spaniei, in deosebi, in detentie, d-nul Van der Tang se astepta ca drepturile si libertatile sale, prevazute de Conventie, vor fi aparate conform Art. 1. Actiunea de evadare nu a facut interesul sau de a obtine o decizie din partea autoritatilor Conventiei asupra incalcarii drepturilor sale ilegite» (A-321, par. 53, nu in aceasta *Colectie*). De aceea, afirmatia Guvernului a fost respinsa.

n. 13. S-a pus intrebarea daca drepturile pot fi limitate, drept sanctiune, pentru a impune obligatiile persoanei. Un exemplu ar putea ilustra aceasta situatie. Legislatia Olandei nu prevede obligatia acuzatului de a fi prezent in sedinta. Totusi, in baza jurisprudentei Olandeze, avocatul acuzatului nu avea dreptul de a-si sustine pledoariile daca acuzatul nu era prezent in sala de sedinta. Este posibil de afirmat ca aceasta regula compromite natura absoluta e drepturilor omului: absentia acuzatului presupune pierderea dreptului sau prevazut de Art. 6 alin. 3(c) al Conventiei de a fi asistat de un avocat.

In cazurile *Lala* si *Pelladoah* (A-297, nu in aceasta Colectie) avocatului petitionerilor nu i s-a permis sa-si sustina pledoariile in lipsa lor. Curtea a stabilit ca aceasta ar fi o incalcare a Conventiei. Pe de o parte, Curtea isi da seama de importanta prezentei acuzatului in sedinta (vezi si *Poitrimol*, A-277-A, nu in aceasta *Colectie*), dar, pe de alta parte, ea a considerat ca dreptul acuzatului la aparare are o mai mare importanta decat acest interes.

Articolul 5

n. 14. Desi este imaginabil ca retinerea administrativa poate fi necesara in circumstante extreme, este nevoie de a fi atent. In cazul dat, in baza Art. 3 nu a fost inaintata nici o plangere, dar tortura si maltratarea sunt foarte frecvente in absentia unui control judiciar al situatiei detinutilor la politie sau in armata. Acest pericol este deosebit de mare in cazul detentiei *incommunicado*, adica, atunci cand persoana nu are dreptul de a comunica cu nimeni in afara penitenciarului. Vezi, de exemplu, CPT's Second General Report pe 1991 (CPT/Inf(92)3), par. 36; Raportul reporterului Special al Natiunilor Unite privind Tortura din 1989 (E/CH.4/1989/15), par. 239; si Opinia Consultativa a Curtii Inter-Americane pentru Drepturile Omului din 30 ianuarie 1987 privind *habeas corpus* in situatiile de urgenta, esp. Par. 29 (reprodus in HRLJ vol. 9 (1988), p. 100). Vezi, referitor la Conventia Europeana, cazurile *Tomasi* (A-241-A, nu in aceasta *Colectie*), *Ribitsch* (A-336, *infra*) si *Aksoy* (decizia din 18 decembrie 1996, *infra*), in care Curtea a stabilit ca petitionerii, in timpul retinerii sale la sectia de politie, au fost supus unui tratament care incalca Art. 3.

n. 15. Impotriva acestei situatii ar fi corecta aplicarea directa de catre Curte a Art. 5. Respingand interpretarea denaturata, intr-o oarecare masura, a Irlandei, Curtea a decis ca privarea libertatii in baza Art. 5 alin. 1(c) este permisa numai atunci cand este efectuata in scopul arestarii sau retinerii persoanei pentru a o aduce in fata autoritatii legale competente (par. 14). In asemenea circumstante era evident ca acest drept, luat

împreună cu dreptul prevăzut de Art. 5 alin. 3, a fost încălcat. Merita să fie luat în considerare că în par. 14 Curtea s-a referit la obligația de a aduce detinutii în fața unei autorități *judecătorești*.

Oare Art. 5 alin. 1(c) cere autorităților să aducă orice persoană reținută în fața autorității *judecătorești*? În cazul *Brogan* Curtea nu a constatat o încălcare a Convenției. Deși petiționarii nu fuseseră aduși în fața autorității *judecătorești*, Curtea a fost gata să presupună că poliția dorea aceasta, dar nu dispunea de probe suficiente împotriva lor și de aceea i-a eliberat înainte de a-i aduce în fața instanței de judecată «cât mai curând posibil», după cum cere Art. 5 alin. 3 (*Brogan*, A-145-B, par. 53 și n. 13, *infra*). Această decizie a fost confirmată în 1994 în *Murray* (A-300-A, par. 64-69, nu în această *Colectie*).

Articolul 15

n. 16. Putine drepturi sunt «notstandsfest» și (din păcate) Articolul 5 nu este unul dintre ele. Principala întrebare care trebuie să fie examinată de Curte este dacă reținerea d-nului Lawless poate fi justificată în baza Art. 15 al convenției. Principiile elaborate referitor la cauza stării de urgență în *Lawless* mai sunt valabile și astăzi (*Brannigan & McBride*, A-258-B, par. 47, nu în această *Colectie*). Vezi, de exemplu, definiția «urgentei publice» (par. 28) și importanța acordată existenței unor garanții împotriva abuzurilor în operarea reținerii administrative (par. 37). Unele elemente adiționale pot fi găsite în cazul *Brannigan & McBride*.

n. 17. Nu era sigur dacă și în ce măsură organele Convenției aveau dreptul de a se pronunța asupra existenței urgentei publice și de a revizui măsurile adoptate de către autoritățile naționale. Guvernul Irlandez a afirmat că este «de neconceput» că decizia luată cu bună credință ar putea încălca Convenția: având în vedere că măsurile luate în baza Art. 15 nu erau contrare Art. 18, ele nu puteau fi supuse unui control din partea organelor Convenției (vezi B-1, p. 225). În Raportul sau Comisia s-a referit la o margine de apreciere – concept ce va evolua în una din pietrele de temelie a jurisprudenței Strasbourgului (vezi *Handyside*, A-24, n. 5-12, *infra*). Totuși, Curtea nu a abordat problema în mod explicit și s-a limitat cu remarca «curtea are puterea de a determina dacă condițiile stabilite în Art. 15 pentru exercitarea dreptului excepțional de derogare au fost satisfăcute în cazul dat» (par. 22). Deci, Curtea a evoluat situația de urgență în par. 22-28, dar apoi a constatat, într-un fel contradictoriu față de Guvernul Irlandez, existența unei urgente publice. Aceste cuvinte sugerează ideea că Curtea accepta că Statele au și ele dreptul de a decide asupra existenței unei urgente publice, iar instituțiile Convenției ar trebui să intervină numai dacă aprecierea Statului nu este rațională.

In orice caz, Curtea a stabilit ca Conventia nu a fost incalcata, desi a respins multe din argumentele Irlandeze (referitor la procedura, Art. 17 si Art. 5). Dupa cum a spus Robertson (1961, p. 545), Irlanda a pierdut, practic, fiecare batalie, in afara de ultima.

n. 18. Art. 15 alin. 3 nu impune Statului ce face derogarea obligatiei procedurale stricte; el «terbuie sa tina Secretarul General al Consiliului Europei la curent cu toate masurile luate si motivele ce le-au determinat». Prevederea Pactului Natiunilor Unite privind Drepturile Civile si Politice (Art. 4) este mai stricta si cere Statului sa informeze «imediat» pe Secretarul General. Este interesant faptul ca in cazul *Lawless* Curtea a afirmat ca Irlanda a informat Secretarul General «cu numai 12 zile dupa intrarea in vigoare a masurilor ce deroga de la obligatiile asumate in baza Conventiei; (...) de aceea, instiintarea a fost efectuata fara intarziere» (par. 47). Ar fi posibil de afirmat ca Curtea a introdus obligatia de a informa despre masurile luate «fara intarziere». Din pacate, organele Conventiei nu au mers niciodata atat de departe incat sa interpreteze cuvintele «sa-l tina informat pe deplin» ca insemnand obligatia de a prezenta informatii detaliate asupra aplicarii masurilor de urgenta, intr-un mod constant sau, cel putin, periodic.

Interpretarea conventiei

n. 19. Conventia contine un numar de prevederi mai mult sau mai putin neclare. Pentru a le aplica unui caz concret este nevoie de o interpretare. Art. 31-33 al Conventiei de la Vienna privind Dreptul Tratatelor ofera unele instructiuni, dar totusi, mult sa lasa la decizia partilor. *Lawless* ilustreaza cateva tehnici de interpretare folosite de catre Curte, Comisie sau Guvernul Irlandez. De aceea, consideram necesara o revizuire succinta a celor mai importante metode.

n. 20. Prima metoda este *interpretarea literara*, adica interpretarea pornindu-se de la «sensul ordinar» al termenilor. Vezi par. 14 si 28 al cazului dat si cazul *Johnston* (A-112, par. 52, *infra*). Evident, pentru aceasta interpretare se va porni anume de la textul Conventiei.

Totusi, aceasta nu inseamna ca Curtea este obligata sa aplice interpretarea literara. Spre exemplu, Curtea a stabilit ca cerinta «anuntarii publice a deciziei» (Art. 6 alin.) trebuie inteleasa intr-un mod flexibil: multe State Membre ale Consiliului Europei au traditii de a recurge la alte mijloace, pe langa citirea in public, pentru darea publicitatii deciziilor unor sau a tuturor instantelor de judecata [...]. Autorii Conventiei nu au putut sa nu ia in considerare acest fapt, desi aceasta nu este usor de

identificat in documentele lor de lucru» (*Axen*, A-72, par. 31; confirmat in *Sutter*, A-74, par. 33, ambele nu in aceasta *Colectie*).

Strans legata cu interpretarea literara este *analiza gramaticala*. Aceasta, deseori, implica o comparatie intre cele doua versiuni autentice ale Conventiei: textul Englez si Francez (par. 9). Vezi, de asemenea, cazul *Brogan* (A-145-B, par. 59 si n. 16, *infra*); vezi si *Golder* (A-18, par. 32 si n. 4, *infra*) si *Niemietz* (A-251-B, par. 30 si n. 8, *infra*).

n. 21. Uneori este folosita *interpretarea sistematica*: sensul prevederii este inteles in cadrul Conventiei si in raport cu alte prevederi. Deci, in cazul engel, Curtea a stabilit ca «serviciul militar, in modul in care este intalnit in Statele contractante, in esenta, in nici un caz nu implica privarea libertatii in sensul Art. 5 al Conventiei, pentru ca este sanctionata in baza Art. 4 alin. 3(b)» (A-22, par. 59, nu in aceasta *Colectie*). In cazul *Klass* Curtea a stabilit ca «Conventia trebuie privita ca un tot intreg» (A-28, par. 68, *infra*). Pentru alte exemple vezi *Van der Mussele* (A-70, par. 38, *infra*); *Johnston* (A-112, par. 57, *infra*); *Soering* (A-161, par. 103, *infra*); *Costello-Roberts* (A-247-C, par. 27, *infra*). Modul in care Curtea percepe functia sa este influentat de «*sistemul logic* al garantiilor instituite de Conventie» (vezi *Winterwerp*, A-33, par. 46, *infra*).

n. 22. Mai mult ca atat, este folosita si *interpretarea istorica*, facandu-se referinta la *travaux preparatoires* (documente de pregatire, lucrari) ale Conventiei. Este inteles de ce la inceput o mare importanta se atribuia intentiei autorilor Conventiei. De asemenea, la mijlocul anilor '80 *travaux prearatoires* aveau un rol important in multe cazuri incluse in aceasta *Colectie* (vezi *Glaserapp*, A-104, par. 48 si n. 5-6, *infra*; *Johnston*, A-112, par. 52, *infra*). De asemenea, in cazul *James* Curtea a stabilit in baza *travaux prearatoires* ca Art. 1 al Protocolului No. 1 nu include dreptul la compensare in cazul expropriarii (A-98, par. 64, nu in aceasta *Colectie*).

Totusi, *travaux prearatoires* nu sunt concluzive: merita sa fie mentionat ca in cazul dat Comisia si Guvernul Irlandez au facut unele concluzii totalmente opuse in baza *travaux preparatoires* (par. 10 si 11). Curtea a ignorat aceasta deoarece a stabilit ca lucrarile de pregatire nu pot fi luate in considerare pentru a declara nula interpretare in baza «sensului obisnuit si natural» al formularii prevederii (par. 11, 14).

n. 23. Deosebit de importanta pentru dezvoltarea continua a legislatiei este *interpretarea teleologica sau dupa scop*. Curtea ia in vedere scopul Conventiei: *protectia drepturilor omului*. Deci, Curtea a accentuat

importanta unor garantii «reale si efective» pentru persoane, spre exemplu, in *Airey* (A-32, par. 24, *infra*), *Soering* (A-161, par. 87 si n. 3, *infra*) si *Loizidou* (obiectia preliminara (A-310, par. 72, *infra*); vezi, de asemenea, *Artico* (A-37, par. 33), *Sporrong & Lonroth* (A-52, par. 63) si *Lala* (A-297-A, par. 34), nu in aceasta *Colectie*. Curtea s-a referit la conceptul *effet utile* in cazul *Klass*. Mai mult decat orice alta interpretare, interpretarea **teleologica** extinde sfera drepturilor protejate.

Uneori metodele de interpretare sunt **combinate**. In cazul *Pakelli* Curtea s-a confruntat cu o diferenta intre Art. 6 alin. 3(c) in versiunea Franceza si Engleza. *Travaux* nu contineau nici o explicatie pentru aceasta diferenta lingvistica. Luand in considerare obiectul si scopul prevederii, care are scopul de a asigura protectia efectiva a dreptului de aparare, **Curtea a stabilit ca textul Francez ofera o indrumare mai buna** (*Pakelli*, A-64, par. 31, nu in aceasta *Colectie*).

Dar Curtea a stabilit **ca abordarea teleologica are limitele sale: vezi**, in deosebi, *Cruz Varas* (a-201, par. 99, *infra*). Vezi si *Van der Mussele*, in care Curtea a stabilit ca obiectul si scopul Art.1 al Protocolului No. 1 erau opuse unei interpretari extensive (A-70, par. 49, *infra*).

n. 24. Incepand cu primele sale decizii Curtea a considerat Conventia un «instrument viu care trebuie interpretat in dependenta de conditiile actuale». Vezi, de exemplu, *Tyrer* (A-26, par. 31 si n. 9, *infra*); *Marckx* (A-31, par. 41 si n. 28, *infra*); *Guzzardi* (A-39, par. 45, nu in aceasta *Colectie*); *Dudgeon* (A-45, par. 60 si n. 7, *infra*); *Soering* (A-161, par. 102, *infra*); *B. vs. Franta* (A232-C, par. 45-48, *infra*); *Salesi* (A-257-E, par.19, *infra*); *Loizidou* (obiectia preliminara) (A-310, par. 71, *infra*). **Acest mod de abordare permite curtii sa faca fata pericolelor ce ameninta demnitatea umana.**

Interpretarea dinamica sau evolutiva joaca, in mod necesar, un rol important in *travaux preparatoires*. Deci, in cazurile *Young, James & Webster* (A-44, par. 52 si n. 8, *infra*) si *Sigurjonsson* (A-264, par. 35 si n. 2-3, *infra*), Curtea a fost gata sa accepte ca Art. 11 contine dreptul 'negativ' de a nu fi obligat de a se asocia, desi *travaux preparatoires* contineau o explicatie totalmente diferita. Aceasta dezvoltare a ajuns la apogeu in 1995 cand curtea a stabilit ca Conventia «nu poate fi interpretata numai in baza intentiilor autorilor expuse mai mult de 40 de ani in urma [...] cand putine State au adoptat Conventia»(*Loizidou* (obiectia preliminara) (A-310, par. 71 si n. 28, *infra*; vezi si *Soering*, A-161, par. 103, *infra*).

n. 25. Aici Curtea, deseori, se sprijinea pe practica Statelor de interpretare a Conventiei. Aceasta este cunoscut ca «**principiul consensului**». Vezi, de exemplu, *Öztürk* (A-73, par. 53, *infra*). Practica Statelor poate include

deciziile instantelor de judecata interne (vezi *Klass*, A-28, par. 36, *infra*). «Senzitivitatea crescanda a publicului fata de administrarea corecta a justitiei» a fost folosita ca argument pentru reconsiderarea jurisprudentei in *Borgers* (A-214-B, par. 24 si n. 10-11, *infra*).

In *Soering* Curtea a mentionat ca «practica in politica penala nationala de abolire generalizata a pedepsei capitale poate fi privita ca un temei pentru acordul Statelor Contractante de a abroga exceptia prevazuta de Art. 2 alin. 1 (A-161, par. 103, *infra*). Conform principiului consensului, progresul in domeniul legislatiei si a practicii in Europa poate determina Curtea sa considere ca legislatia neschimbata intr-un Stat «ramas» poate constitui o incalcare a Conventiei: vezi *Tyrer* (A-26, par. 31, *infra*); *Marckx* (A-31, par. 41, *infra*); *Dudgeon* (A-45, par. 49 si 60, *infra*); *Sigurjonsson* (A-264, par. 35, *infra*) si *Informationsverein Lentia* (A-276, par. 39, cuprins in *Groppera*, A-173, n. 24-25, *infra*). Dar in cazul *F. vs. Elvetia* Curtea a precizat ca desi la sfarsitul unei evolutii treptate o tara se pomeneste intr-o pozitie izolata, in ce priveste un aspect al legislatiei sale, aceasta nu inseamna, in mod necesar, ca acest aspect constituie o incalcare a Conventiei (A-128, par. 33 si n. 4, *infra*).

Dimpotriva, in absenta unei practici constiente ale Statelor Curtea tinde sa lase autoritatilor nationale o larga «sfera de apreciere». Pentru exemple, vezi *Abdulaziz* (A-94, par. 67, *infra*) si *Rees* (A-106, par. 37 si n. 4, *infra*). Vezi, de asemenea, *Stjerna* (A-299-B, descris in *Burghartz*, A-280-B, n. 4, *infra*), *Casado Coca* (A-285-A, descris in *Groppera*, A-173, n. 11, *infra*), *Gustafsson* (decizia din 26 aprilie 1996, par. 45, descris in *Sigurjonsson*, A-264, n. 21, *infra*) si *Johnsen* (decizia din 7 august 1996, par. 64, descris in *Olsson*, A-130, n. 22, *infra*).

Uneori Curtea mentioneaza ca nu este gata sa adopte o interpretare progresiva, dar o va face in viitor. In cazul *Wingrove* Curtea a mentionat ca «in favoarea abolirii legilor de blasfemie au fost aduse multe argumente [...]. Totusi, faptul este ca nu exista inca temei suficiente in sistemele de drept si sociale ale Statelor Membre ale Consiliului Europei pentru a trage concluzia ca un sistem in care Statul poate impune restrictii asupra propagarii unor materiale ca fiind blasfematoare nu este, in esenta, necesar intr-o societate democratica si incompatibil cu Conventia» (decizia *Wingrove* din 25 noiembrie 1996, par. 57, nu in aceasta *Colectie*). Pentru decizii similare vezi *Rees* (A-106, par. 47, *infra*) si *Stubblings* (decizia din 22 octombrie 1996, descris in *Golder*, A-18, n. 13, *infra*).

n. 26. De asemenea, Curtea poate folosi si alte [acorduri internationale si decizii ale instantelor de judecata internationale](#) pentru a clarifica sensul unor prevederi. O discutie extensiva privind jurisprudenta relevanta poate fi gasita in *Sigurjonsson*, A-264, par. 35 si n. 5-11, *infra*. Art. 15 alin. 1

cere Curtii sa examineze compatibilitatea derogarilor cu obligatiile Statelor asumate in cadrul dreptului international (vezi par. 39-41 a prezentei decizii si *Brannigan & McBride*, A-258-B, par. 63-73 si n. 19-21, *infra*). De asemenea, sunt luate in considerare si regulile generale ale dreptului international – cum ar fi dreptul Statelor suverane, in baza obligatiilor reiesind din tratate, sa efectueze controlul asupra intrarii, resedinta si expulzarea strainilor (*Abdulaziz*, A-94, par. 67, *infra*).

n. 27. Metodele folosite sunt in deplina concordanta cu regimul instituit prin Conventia de la Vienna cu privire la Dreptul Tratatelor. Conventia de la Vienna a fost adoptata de abia in 1969, dar a codificat regulile existente in dreptul international public. Vezi cazul *Golder* (A-18, par. 29-25, *infra*) pentru un exemplu de vointa a Curtii de a aplica regulile internationale din cadrul Conventiei de la Vienna.